

Asia: VN/1088/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (lukio- ja ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille ja ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus)

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon keskeinen sisältö

-

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

Ammatillisessa koulutuksessa tilauskoulutuksen avaaminen mahdollistaa koulutuksen entistä laajemmalle asiakasryhmälle. Tämä nähdään positiivisena asiana. Tilauskoulutuksen toteuttaminen täyskatteellisenä on tärkeää, jotta se ei vääristä kilpailua. Edelleen kuitenkin on välttämätöntä turvata maan eri osissa mahdollisuus kouluttautua ammatilliseen perustutkintoon maksutta, eikä tilauskoulutus voi korvata sitä.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

-

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Esityksessä ei ole kattavaa vaikutusarviointia EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden vaikutuksesta työvoiman tarpeeseen ja saatavuuteen tulevina vuosina. Työn kohtaanko on edelleen ongelma eri aloilla ja maan eri alueilla, ja tämä tulisi ottaa huomioon.

Esityksessä todetaan, että yritykset kouluttavat työntekijänsä suoraan oppisopimuksella tai ostavat tilauskoulutusta, jotta saavat osaavaa työvoimaa. Tämä ei perustana vastaa Suomen yhteiskunnan toimintatapaa. Pienille ja keskisuurille yrityksille omakustanteinen työntekijöiden koulutus muodostaa eriarvoistavan vaateen, etenkin muuttotappioalueilla. Ammatillisen koulutuksen järjestelmällä on turvattava tutkintomahdollisuus ja osaavan työvoiman saanti. Yritysten oma koulutus painottuu yrityksen erityisosaamiseen.

Lukuvuosimaksut heikentävät Suomen mahdollisuuksia kilpailla osaavasta työvoimasta Ruotsin, Norjan ja Islannin kanssa, joissa toisen asteen opiskelijoilta ei peritä lukuvuosimaksuja.

Lukuvuosimaksut ovat merkittävä taloudellinen rasite monille EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevalle opiskelijalle, koska he tulevat maista, jossa elin- ja tulotaso ovat Suomea alhaisemmat. Lukuvuosimaksujen sijaan voisikin harkita määräaikaista sitoutumista Suomessa työskentelyyn siten, että koulutetun henkilön muuttaessa pois Suomesta ennen määräaikaan, olisi hänellä velvoite korvata koulutus.

Ammatilliseen koulutukseen ja sen rahoitukseen on kohdistunut viime vuosina hallitusohjelmissa jatkuvia muutos- ja säästövaateita. Koulutuskentän muutokset näiltä osin ovat vielä osittain kesken. Lukuvuosimaksun tuominen tähän uutena muutoksena haastaa koulutuksen järjestäjiä. Muutos edellyttäisi siirtymäaikaan, joka aidosti turvaa mahdollisuuden sopeuttaa toimintaa.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

-

Lausuntonne koskien rahoituslain muutoksia

Euroopan talousalueen valtioiden ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden irrottaminen valtionosuusrahoituksesta on lähtökohtaisesti kannatettava ratkaisu. Samalla muutos kuitenkin haastaa osaavan työvoiman saatavuuden maan alueilla, jossa maahanmuutto on työikäisen väestön lisäämisessä keskeinen tekijä. Rahoitusta tulisikin voida suunnata myös työvoiman saatavuuden turvaamiseen esimerkiksi työllisyysperustaisesti.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusperusteisiin on tulossa merkittävä muutos 1.1.2026 alkaen, joten uusi muutos 1.8.2026 alkaen vaikeuttaisi ennakointia ja olisi hyvin haasteellinen toteuttaa.

Lausuntonne koskien oppivelvollisuuslakiin ehdotettavaa muutosta

Oppivelvollisuuslain piiriin tulee kuulua kaikkien alaikäisten opiskelijoiden kotimaasta riippumatta. Koulutuksen järjestäjien tulee voida kohdella kaikkia opiskelijoita yhdenvertaisesti. Koulutuksen järjestäjien työmäärää ei tule myöskään lisätä erilaisilla velvoitteilla opiskelijan velvoitteiden selvittämisestä. Tämä vaatii koulutuksen järjestäjiltä lisäresursointia, johon ammatilliseen koulutukseen kohdistuneiden säästöjen myötä ei ole varaa.

Lausuntonne koskien tiedonvaihto-oikeuksia

Tietojen vaihtaminen koulutuksen järjestäjän ja Maahanmuuttoviraston välillä nähdään välttämättömänä edellytyksenä kummankin osapuolen laadukkaan toiminnan varmistamiseksi.

Heinämäki Liisa

Alavuden kaupunki - Alavuden kaupunginhallitus 30.6.2025 §109